

Ideo in sermone qui legi in officio aploz.
Grego. ait. Scriptum est. spiritus dñi orauit
celos: ornamēta enī celoz sunt virtutes p̄di-
cantū. Que vīz ornamēta Paulus enu-
merat dicens. Alij dat p̄ spiritū sermo sapie.
Alij sermo sciētīe fm eundē spiritū. Alij fi-
des in eodē spū. Alij gratia sanitatū in vno
spū. Et infra. Quot sunt bona p̄dicantū tot
ornamēta celoz. Dinc rursū scriptum est.
Verbo dñi celi firmati sunt et spū oris eius
oīs virtus eoz. Verbu enī dñi est fili p̄ris.
Sed eodē celos vīz sanctos aplos vt tota
simul trinitas ostendat opata repēte de san-
cti spūs diuinitate adiungit. Et spū oris ei
oīs virtus eoz. Celoz igit virtus de spiritu
sumpta est qz mūdi hui⁹ potestatibz cōtrarie
nō plumerent nisi eos sancti spūs fortitudo
solidasset. Quales nāqz doctores sancte eccle-
sie aī aduentū hui⁹ spūs fuerint scim⁹: et post
aduentū illius cuius fortitudinis facti sunt
cōspicimus. Terre ip̄e pastor ecclesie. Petr⁹
q̄te debilitatis quāteqz formidinis ante ad-
uentū hui⁹ spūs fuerit ancilla ostiaria requi-
sita dicat. vna enī mulieris voce p̄cussus: dñi
mori timuit vitam negauit. Et tūc Petrus
negauit in terra: cum latro confitebatur in
cruce. Sed vir iste tante formidinis qualis
post aduentū spūs existat audiam⁹. Fit puē-
tus magistratū atqz senioz: celsis denuncia-
tur aplis ne in noīe iesu loqui debeat. Petr⁹
magna auctoritate rñdit. Obedire oportet
deo magis q̄z hoībus. Et rursū. Si in cō-
spectu dñi iustū est vos pot⁹ audire q̄z deū:
iudicate: libens beatus Andreas p̄secutori-
bus suis rñdit. Tāto enī ero regi meo p̄acce-
ptioz quāto p̄ ei⁹ noīe fuero p̄manēs in tor-
mentis cōstantior. Nō enī possum⁹ q̄ audiui
mus et vidim⁹ nō loqui. Et illi quidē ibant
gaudēs a cōspectu cōsiliū qm̄ digni habitū
sunt p̄ noīe iesu p̄tūmeliā pati. hec ille. Se-
curus et gaudēs ad crucē p̄perauit petr⁹ ita
et frater eius andreas. qz spūs sanct⁹ erat in
eis. Sicut apli ceteri mortē violentā letātē
tulerūt. qz spūs sanct⁹ oēm ab eis timorē eie-
cerat. Nec tñ aplis hec fortitudo supnatū-
raliter tributa ē. Quinimmo et sanctis vt sic
dicā innumeris p̄fessoribz. virgīnibz. et mar-
tyribz. Quis nā fecit t̄paliū bonoz p̄ptor-
es eos q̄ xpm̄ nudū nudi secuti sunt nisi spi-
ritus sanct⁹? Quis habitare fecit in solitudi-
ne in spelūcis amicos dei vigilātes orātes.
et carnē dulcissimā ieiunij disciplinis et ver-
beribz affligētes: nisi spūs sanct⁹? Quis de-
niqz fecit martyres aio ītrepido tot illata tor-
mēta et exq̄lissima cruciatū genera p̄peti

nisi spūs sanct⁹? Ubi admirari plurimū si-
mul et in fide p̄solidari debem⁹ dñi sup̄dicta
oīa in sexu fragili muliez inueniri p̄spicim⁹
P̄ vere stupenda virt⁹ spūs sc̄ti q̄ tot hoīes
sup̄ hoīes eleuauit. O grā dei electis copio-
sissime dispēsa q̄ terrenos hoīes celestes ef-
fecit. O fons indeficiēs bonitat⁹ dei ad quē
cūcti mortales cōfugere securi debēt. qm̄ vt
inqt̄ **Lyprian⁹** in eplā ad **Donatū**. Proflu-
ens largiter spūs nullis finibz p̄mit. nec vl-
lis cohercentibz claustris intra certa metaz
spacia refrenat. Danat igit: exuberat af-
fluenter: nostrū tantū pectus siciat et pateat.
Quantū illuciliū capacis afferim⁹ tñ inde
gratie inundātis haurim⁹. hec ille. **Suppli-**
ci corde igit postulem⁹ vt p̄ssimus de spū
sancto suo repleat corda nr̄a. Qui sic benedi-
ctus in secula seculoz. Amen.

Sermo vigesimusprim⁹ de beatitudine
sanctoz in q̄ cōfatur fatuitas hoīm mūda-
norū qui nō credūt aliqd de vita futura

Merces vestra co-
piofa est in celis. Verba sunt res-
demptoris nr̄i originaliter mat-
thei. v. c. Tanta est quorundā stulticia vt ar-
bitrentur nulla esse bona p̄ter ea que in p̄nti
vita a p̄ssimo deo vsibz humanis cōcedun-
tur. Nil credunt: nil cogitant. Nihil deniqz
sperant: de futura celestis regni hereditate.
Somnū putāt immo fictionē et fabulā: quic-
quid fm omnē veritatē de sanctoz beatitu-
dine p̄clamatur. Nō omnē diligentiā adhibē-
bunt: vt corporeis sensibz in suis delectatio-
bus voluptuosis satiffiat. Animā vero vir-
tutibz honestisqz moribz instruere et negligūt
et cōtemnunt. Propterea equū esse censui si
in p̄nti sermone de beatitudine verba fecero.
Nam illā cuncti desiderare debēt que meri-
to p̄ponenda est oībus que ab hoīe p̄cio ha-
beri solēt: de hac quilibet iustus atqz fidelis
asserit illud Sapie. ca. vii. P̄posui illā re-
gnis et sedibz. et diuitias nihil esse dixi in cō-
paratione illius: nec cōparauī illi lapidē pre-
ciosum: qm̄ oē aurū in cōparatione illius ha-
rena est exigua: et tanqz lutū existimabit ar-
gentū in cōspectu illius. Sup̄ salutē et spēm
dilecti eā: et p̄posui p̄ luce habere illā qm̄ in-
extinguibile est lumen illius: venerūt autem
mibi oīa bona pariter cū illa. Ut igit dispo-
namus ea q̄ tractaturi sumus ordine debito
beatitudinisqz laudes mirificētissimas cō-
plectamur q̄ copiosa merces a nro saluatore
merito nuncupat: de ip̄a tria mysteria princī-
palia proponemus cōtemplanda.

Primū dicit beatitudinis desiderium.

Secundū beatitudinis subiectū.

Tercū beatitudinis obiectū.

Quod beatitudo est bonum quod cuncti desiderare debent.

Capitulū prīmū.

Primū mysteriū cōtemplandum dicitur beatitudinis desiderium. in quo inducenda est cunctorū mens ut ad beatitudinē dirigāt cordis affectū: illāq; viribus totis conentē adipisci. Nam de hoc ita pulcre loquitur Seneca ad Lucillū. Ad summum inquit bonū et ppositū totius vite tue respice. Illi enī cōsentire debet quicquid agimus: idō peccamus quia de partib; vite oēs deliberamus de tota vero nemo desiderat. Errant cōsilia nostra q; nō habent quo dirigantur. Ignoranti quē portus petat nullus finis certus est. hec ille. Sed ut ps ista lucidior fiat opus est ut ad tria dubia respondeamus.

Primum vtrum homini cōueniat agere ppter finem.

Secundum vtrum finis humane vite sit beatitudo.

Tercium vtrum beatitudo sit bonum desiderabile.

Ad primū dubium respondet sanctus thomas. pma scōe. q. i. q. actionū que ab hoīe agunt: ille sole ppe dicuntur humane que sunt ppe hominis inquantū est homo. differt autē homo ab alijs rōnalibus creaturis in hoc q; est dñs suoz actū qd fit per rationē et voluntatē. Ille itaq; actiones ppe humane dicuntur q; ex voluntate deliberata pcedunt. Alie vero non ppe humane sunt sicut dū mouet pedē: vel fricat barbā alijs intentus et similia licet sint hoīs iste actiones secūde nō sunt ppter finē et qbus homo nec mereri pōt nec demereri. Sed prime actiones ad finē sunt dirigende. Inquit nāq; phs in. ij. physico. Finis est principū in operabilib; ab hoīe. et in. ij. ethicoz asserit. Fine omnes operant. Et iterū in. ij. physicoz. Nō solum intellectus sed natura agit ppter finē. Et in. ij. metaphy. Qui infinitū faciunt auferūt naturā boni. Cum itaq; finis sit qui mouet agentē. et licet in executōe sit posterior tñ prior est in intentione agentis et habet rationem cause. ppter ea ad hominē spectat ut agat ppter finē. Ad secundū dubiū respondet Ricardus in. iij. di. xlix. q. vltimus finis humane vite est beatitudo ut ait Aug. li. viij. de ciui. dei. Finis boni appellat quo quisq; cū puerit beatus est. Et idem li. xix. de ciui. dei. Illud est finis boni ppter qd appetenda sunt cetera: ipm autē

pter seipm. Et. xxij. li. de ciui. dei. Finis inquit noster est puenire ad illud regnū cuius nullus finis est. Et apls ad Roma. vi. Paberis fructū verū in sanctificatione: sine vero vitā eternā. Sed hic orit difficultas. quoniam cū beatitudo sit in ipso deo. et beatitudo est finis humane vite etiam erit finis omnium creaturarum. Nam ut inquit Dionisius in li. de diuinis nominib;. Deus cōuerit oīa ad seipm tanq; ad vltimū finē. Ad qd dicit Thoma. pma se. q. i. q. sicut colligit ex dictis Aristo. ij. physicoz. et. v. metaphysice. Finis dicitur dupliciter. s. vel eius terminus in quo id ē ipa res in qua rō boni inuenitur vel vsus siue adeptio illius rei. Sicut si dicamus q; motus corporis grauis finis est vel locus inferior ut res vel hoc qd est esse in loco inferiori ut vsus. Et finis anari est vel pecunia ut res. vel possessio pecunie ut vsus. Si ergo loqmur de vltimo fine hoīs q̄tum ad ipam rem q; est finis. Sic in vltimo fine hoīs oīa creata cōueniunt: quia deus est vltimus finis hoīs et oīm aliarū rerū. Si autē loquamur de vltimo fine hoīs q̄tum ad cōsecutionē finis. Sic in fine hoīs nō cōmunicāt creature irrationales. Nā et homo et alie creature rōnales consequunt vltimū finē cognoscendo et amādo deū: qd nō cōpetit alijs creaturis q; adipiscunt vltimū finē inquantū picipiant aliquā similitudinē dei s; q; sunt vel viuūt vel etiā cognoscunt s; instinctuz nature: licet nō p rationē vel intellectū. Ideo magister. i. di. ij. dicit. Fecit deus creaturā rationalē ut summū bonū intelligeret: intelligendo amaret: amando possideret: possidēdo frueret. Quare ut Augustinus docet in li. lxxij. q. Non cadit in aliq; rōne carentia ut beata sint. Tercū dubiū fuit vtrū beatitudo sit bonū desiderabile. Et posset q; argue re q; nō. nam nullū bonū incognitū est desiderabile. hoc p; quia bonū apprehensum est obiectū appetitus ut inq; Aristo. in. iij. de aia. Ideo Aug. li. x. de trini. c. i. ait. Firmisime nouimus amari nisi nota nō posse. S; beatitudo est bonū incognitū ergo nō est bonum desiderabile. Philosophi quidē multo subtiliter elaborarūt ut de beatitudie ac summo bono cognitionē inuenirent. Et ut Aristotinus scribit in pncipio primi li. diuina. institui. Neq; adepti sunt qd volebant et operam simul atq; industriā pdiderūt: hoc ideo dixit. q; ut recitat Aug. li. xix. de ciui. dei. Marcus varro notauit ducentas octuaginta octo falsas opinionces de beatitudine q; phi suo ingenio adinuenērūt. Aug. etiam

in. xij. de tri. asserit quosdā posuisse beatitudi-
dinē in voluptate corporis: quosdā i volupta-
te ai: quosdā in alijs rebz puta i diuitijs vel
honoribz z bñd: vt etiā scribit **Aristo.** in. i.
ethicor. De his ad hoc ita loquit **Lactan-**
tius li. iij. diuinarū insti. **Epicurus** summū
bonū in voluptate animi esse censet. **Aristip-**
pus in voluptate corporis. **Caliphon** et **Di-**
nomachus cirenaici honestatē cū voluptate
iunxerunt **Diodorus** in priuatione doloris
summū bonum posuit. **Hieronymus** in nō
dolendo. **Peripatetici** autē in bonis animi et
corporis et fortune. Et illi summū bonū est
sciētia. **Zenonis** cū natura cōgruenter viue-
re quorūdam stoicorum virtutem sequi **Ari-**
sto. in honestate ac virtute summū bonum
collocauit. **hecille.** Sz infra de **Epicuro** ita
sequit. **Epicuri** disciplina multo celebrior
semp fuit q̄ ceteror: nō quia veri aliquid ad-
ferret: sed quia multos ad populare nomen
voluptatis inuitat. Nemo enim nō in vicia
pnus est. Propterea vt ad se multitudinē cō-
trahat apposita singulis q̄busq; moribus lo-
quitur. Desideriosum veta lras discere. Aua-
riū populari largitione liberat. Ignauū phi-
bet accedere ad rempublicā: pigriū exercere:
timidū militare. Cōstat itaq; ex his q̄ erro-
nea fuerit philosophorū mens circa beatitu-
dinē agnoscendā. Sed p̄ter illos adhuc cō-
firmare possum q̄ beatitudo nō est cogno-
scibilis p̄ verba pauli qui prime ad **Corint.**
ca. ij. ait. Oculis nō vidit et auris nō audi-
uit nec in cor hoīs ascendit q̄ preparauit de-
us his qui diligūt illū. Sed ista de beatitu-
dine sic **Paulus** locut⁹ est. Ergo tale bonū
est qd a nobis p̄cipi minime p̄t et ex p̄sequen-
ti neq; desiderari. At in cōtrariū est sentētia
Augustini q̄ li. x. de ciui. dei. c. i. ait. Omniū
certa snā est qui rōne quoquo modo vt p̄nt
beatos esse oēs hoīs velie. Et in. xij. de tri.
Ad appetendū beatitudinē natura cōpellit
cui summe bonus et immutabiliter beatus
creator: hoc indidit. Et de hoc **Aristo.** in pri-
mo ethicor sic scripsit. bene enunciauerunt
dicentes bonū esse qd oēs appetunt. Et in. iij.
thopicor. Maxime bonū omnes maxime
appetūt. Pro amouenda igit omni ambigui-
tate notandū ex dictis **Ricardi** in. iij. dist.
lxxxix. Et tho. p̄ma se. q. v. q̄ beatitudo pōt
accipi tripliciter.

Primo in suo esse generali.

Secundo in suo esse speciali.

Tercio in suo esse specialissimo.

Primo p̄t beatitudo accipi in suo esse ge-
nerali inq̄rū est bonū quoddā, sufficientissimū

et sic est oībus nota. Quilibet enī scit
quid est bonū et quid est sufficientissimū. Et
hoc mō oēs beatitudinē appetunt. Nam sic
appetere beatitudinē nihil est aliud q̄ appete-
re vt volūtas satiet qd quilibet vult. Et hoc
est qd **Boetius** dixit in. iij. d. cōsolatōe. Dis-
nanq; mortaliū cura q̄ multipliciū studio-
rū labor exercet: diuerso qdē calle p̄cedit: ad
vnū tñ beatitudinis finē nrit̄ peruenire. Et
sumit h vñ finis fm **Beraldū** oddonis sup
primū ethicor nō fm speciem opinionis sed
fm p̄portionē. Nam sicut leuia habent vnū
finē fm speciem nature. s. locū sursum. Et gra-
uia habent aliū finē fm speciem nature. s. locū
deorsum. tñ grauia et leuia habent vnū finē
fm p̄portionē nature. Eo q̄ ita se habet loc⁹
deorsum ad grauia. sicut loc⁹ sursum ad leuia
Ita z oēs hoīs tēdūt ad vnū finē fm p̄porti-
onē opinionis. eo q̄ ita se habet pecunia ad
auarum in qua opinatur se fieri posse vnū si-
cut delectatō libidinis ad luxuriosum. qui in
sua luxuria putat cōstare beatitudinē. Dēs
quippe appetunt quidquid etiā indebitē appe-
tunt tanq̄ cōsummatū bonū. Secūdo pōt
beatitudo accipi in suo esse speciali inquātū
scilicet consistit nō in bonis p̄sentis vite. sed
in clara dei visione et p̄fecta eius dilectione et
gaudio qd habet de dei bonitate p̄nti p̄ cla-
ram eius visionē et perfectam dilectionē. Et
hoc modo beatitudo non fuit nota philoso-
phis quā tñ postq̄ xpus dei filius venit in
mundū oēs qui volunt agnoscere de sidera-
re et acquirere valēt. Ipe quidē q̄ lux fuit et
splendor oīs veritatis viā nobis summi bo-
ni ostēdit. Ipe clamauit **Mat.** iij. dicēs. Pe-
nitentiā agite appropinquabit regnū celorū.
Et. v. c. **Merces** vestra copiosa est in celis.
Et. vi. c. **Nolite** thesaurizare vobis thesau-
ros in terra: thesaurizate vobis thesauros in
celo. Et **Jo.** xvij. ca. **Hec** est vita eterna vt co-
gnoscant. s. facie ad facie te veruz deū: et quē
misiisti iesum xpm filiū tuū. Et cōpletis hu-
mane redemptionis mysterijs quadragesima
die postq̄ surrexit a mortuis videntibz disci-
pulis eleuatus est et ascēdit ad celos. **Iccir-**
co **Lactanti⁹** li. vij. diuinarū institu. ait. Pa-
ter enī vester ac dñs q̄ cōdidit firmavitq; ce-
lum qui libratā magnitudine sua terrā valla-
uit montibz: mare circumdedit amnibzq; dis-
stinxit. et quicqd est in hoc mundo mirabile
cōstauit ac p̄fecit ex nihilo. p̄spectis erroribz
hoīm: dūcē misit q̄ nobis viā iusticie pande-
ret. Dñc sequamur oēs: hunc audiam⁹: huic
deuotissime pareamus. qm̄ solus vt ait **Luc-**
cretius veridicis hominū purganit pectora

dictis et sine statuit torpedinis atq; timoris
ostenditq; bonū summū quo tendimus oēs
quid foret: atq; viā monstrauit limite paruo
quo possemus ad id recto contendere cursu.
Nec tñ ostēdit sed etiā p̄cessit: ne q̄s difficul-
tatis gratia iter virtutis horreret. **N**ec ille.
Tercio p̄t accipi beatitudo in suo esse specia-
lissimo p̄t. s. est actualiter in beatis cui⁹ ma-
gnitudinē explicare nequaquā possum⁹ quia
nulla sensibilis experiētia quarumcūq; dele-
ctationū p̄ntis vite minimā p̄t illius dulce-
dinis p̄t designare. Et oculus non vidit nec
auris audiuit: neq; humanū cor excogitauit
vnq̄q; ingens sit illa sup̄na felicitas. **H**inc
Brego. in omel. inq̄t. **S**i cōsiderem⁹ fratres
charissimi q̄ et quāta sunt que nobis p̄mit-
tunt in celis vilesunt animo oīa q̄ habent in
terris. **T**errena nāq; substantia sup̄ne felicitati
cōparata: pondus est nō subsidii. **T**palis
vita eterne vite cōparata: mors est poti⁹ di-
cenda q̄ vita. **H**inc in transitu beati **H**iero-
nimi scribit hec verba **A**ug⁹. ad **C**irillū eo-
die et hora qua **H**ieronimus sanctissim⁹ ex
hac luce migravit. dñ. **I**ponie in cellula mea
quiescēs de gloria beatorū cogitarē vellēq; de
illa tractatū breuē cōponere cōpulsus p̄cib⁹
nostri seueri quondā venerabilis **M**artini
epi turonensis discipuli: charta calamo pu-
gillariq; susceptis: volui epistolā scribere san-
ctissimo **H**ieronimo destinandā: vt qd̄ ip̄e in
re tā difficili sentiret: rñderet. **C**ūq; iam scri-
bens salutaris exordii **H**ieronimo p̄senta-
rē: ineffabile subito lumē: cū inaudita odorū
fragrantia cellulā in q̄ stabā intrauit: hora iā
cōpletorū. **A**d quā visionē p̄ter rei tā admi-
rabilis nouitatē perterritus esse cepi. **C**ūq;
quidnā id esset attent⁹ cogitarē de luce vor-
insonuit dicens. **A**ugustine augustine quid
queris: putasne breui immittere vasculo ma-
re totū. **M**odico includere pugillo terrarū
orbē. **C**elū firmare ne suos exerceat motus.
Infinite rei q̄s inerit finis. immēsa q̄ mensu-
ra metieris. **P**otius totū mare in artissimo
caudere vasculo: potius orbē terrarū p̄uis
teneret pugill⁹: potius a motu p̄tinuo celū de-
sisteret: q̄s gaudiorū et glorie q̄bus beatorū aīe
sine fine potiunt minimā p̄ticulari intellige-
res: nisi vt ego experiētia docearis: discurrere
ad hoc breue t̄pis spaciū et talia satage opa ex-
ercere vt postmodū ibi q̄ hic aliquale intel-
ligere cupis in eternū habeas. **I**nterroganti
vero mihi quisnā esset q̄ talia tā grauissime
loqueret. **R**ñdit benigne: **H**ieronimi illi⁹ p̄-
sbyteri cui epistolā scribere cepisti sum aīa q̄
in hac hora in bethelem carnis onere depōsi-

to iocunda et gloriosa p̄go ad regna celorū.
post q̄t alia multa q̄ mecum cōtulit a meis ocu-
lis lux disparuit. **Q**uāto igit̄ min⁹ beatitudo
dinis sup̄ne sublimitas p̄t p̄prehēdi tāto ar-
dentius est a nobis exoptanda.

Que beatitudo cōsistit in aīa: in intellectu vi-
delicet et in volūrate. **C**apitulū. ij.

Secundū mysteriū p̄templandū d̄: bea-
titudinis subiectū: in q̄ tria dubia sunt
absoluenda.

Primū vtrū beatitudo sit act⁹ aīe tñ.
Secundū vtrū sit actus intellect⁹ et volūtat⁹.
Tercū vtrū sit principal⁹ in actu volūtat⁹
q̄ intellectus.

Ad primū dubiū rñdet **R**icar. in. liij. dis-
t. xlix. q̄ beatitudo est act⁹ aīe tñ. **N**ā beatitu-
do est nobilissimū qd̄ in hoīe possit ēē: nec in
creaturis infra hoīes puenire p̄t. **P**otest q̄
cōsistat in actu p̄prio hoī: nō q̄cūq; s; nobi-
lissimo. **A**ct⁹ aut̄ hoīs p̄prios nō est nisi ille
q̄ est hoīs p̄ illā formā q̄ hō est: hoc est aut̄ aīa
intellectiua. **N**obilissim⁹ ē actus hoīs ē ille
q̄ sibi puenit f̄m aīam intellectiua: siue sit co-
gnitio siue dilectio. **E**t q̄ damna op̄inio il-
lorū q̄ dixerūt aīam sine corpe beatā esse nō
posse. **N**ā vt inq̄t thō. p̄ma p̄c. q. iij. loquen-
do de beatitudine p̄fecta q̄ in dei visione cō-
sistit: sine corpe aīa p̄t ēē beata. qm̄ intellect⁹
ad sui operationē nō indiget corpe nisi p̄pter
fantasmata in q̄bus intelligibilē veritatē cō-
tinet: diuina aut̄ essentia p̄ fantasmata videri
nō p̄t. **U**n cū visione diuine essentie p̄fecta
hoīs beatitudo cōsistat: nō depēdet beatitudo
hoīs a corpe: q̄re et ip̄m corpe ad p̄fectōz bea-
titudinis nō requirit. **S**ciendū tñ q̄ ad p̄se-
ctionē alicuius rei dupl̄r aliqd̄ p̄tinet. **U**no
mō ad p̄stituendā essentiā rei. sic aīa requirit̄
ad p̄fectionē hoīs. **A**lio mō requirit̄ ad p̄se-
ctionē rei id qd̄ p̄tinet ad bñ esse ei⁹: sicut pul-
critudo corporis et velocitas ingenij p̄tinet ad
p̄fectōz hoīs. **Q**uāuis ē corpe p̄mo mō ad p̄-
fectionē beatitudinis hūane nō p̄tineat: p̄tinet
tñ scdo mō. **Q**uare q̄to aīa p̄fectior erit i sua
natura: p̄fecti⁹ hēbit suā p̄p̄riā operatōz in q̄
p̄sistit felicitas: s; p̄o erit cū suo corpe ip̄a br̄a
reuniet. **P**ropter illā aut̄ vnionē nō erūt hoī
necessaria exteriora ista bona: qz corpe ex cō-
iunctōe sui ad aīam erit gloriosum ac ip̄assibi-
le. **N**ā vt scribit dñs **B**onauen. in suo. iij.
di. xxvij. **C**ōtingit aliqd̄ esse beatū tripl̄r. s.
p̄ essentiā p̄ primā influentiā: et p̄ quandā re-
dundantiā. **B**eatū p̄ essentiā ē sol⁹ de⁹. **B**ea-
tū p̄ primā influentiā est solus rōnalis spūs.
beatū deniq; p̄ quandā redundantiā ē corpe
hūanū i qd̄ gaudiū gl̄ie redūdāt ex p̄iunctōe

sui ad aiam beatā. Et licet corp⁹ humanū nō sit ad imaginē dei p se tñ vntū est aie q̄ ē ad dei imaginē: et rōne illi⁹ est beatitudinis pparicipabile. Si vō aliq̄s instaret p dicta de exteriorib⁹ bonis q̄ videt p rñū. Nā cibo potus diuitie ⁊ regnū exteriora bona sunt et hec p mittunt beatis. **Uñ** Luce. xxi. xp̄us dicit. Edatis ⁊ bibatis sup mensam meā in regno meo. Et mat. vi. Thesaurizate vobis thesauros in celo. et mat. xxv. Possidete paratū vobis regnū: q̄ et ista ad beatitudinē erigunt. Rñdet tho. q̄ oīa ista metaphorice sunt intelligēda: s̄m q̄ in scripturis solent spūalia p corpalia designari. Sicut p cibū ⁊ potū intelligit delectatio beatitudinis: p diuitias sufficientia q̄ sufficiat hoī de p regnū exaltatio hoīs vsq̄ ad p iunctōz cū deo. Scdm dubium fuit vtrū bñtudo sit actus intellect⁹ ⁊ volūtatis s̄l. Et licz quidā teneat q̄ essentia beatitudinis vite hūane i soli⁹ intellect⁹ actu cōsistat ita q̄ nullo mō in actu voluntatis. **Tñ** Ricar. i. iij. vbi. s̄. dicit. q̄ bñtudo p̄sistit in actu volūtatis ⁊ intellect⁹ s̄l. **Quī** rō est: qz essentia beatitudinis vite hūane p̄sistit in pfecta vnione aie rōnalis cū deo. Hec aut vnio includit vnionē aie cū deo s̄m oēm sui potētia p quā vnibilis est cū eo imediate. Potētia aut aie rōnalis nō tñ est intellect⁹ s̄ volūtas et p quālibet illaz vnibilis est cū deo imediate. Sic enī de sub rōe q̄ summū verū: est immediatū obiectū intellect⁹ beatorū: ita sub rōne q̄ summū bonū est immediatū obiectū volūtatis eoz. Quāuis enī ip̄o imediate nō fruerent nisi ip̄m imediate viderēt: tñ immediatū obiectū volūtatis eoz nō est ip̄a visio summi boni: s̄ ip̄m sumū bonū. Nō enī volūt summū bonū p̄ illā visionē sic ppter finē: sed volūt ip̄am visionē ppter ip̄m sumū bonū sic ppter vltimū finē. Ip̄m s̄ summū bonū pmo et imediate est ab ip̄is volūt: s̄ est volūtatis eoz imediatū obiectū. Ergo pfecta vnio aie cū deo in q̄ bñtudo p̄sistit ē p intellectū ⁊ voluntatē. Itaqz i actu vtriusqz simul p̄sistit. Et si obijceret q̄ auctoritates p̄trariū nolentib⁹ eas intelligere p̄trariū sonare vident: puta qz in visione dicūt beatitudinē p̄sistere. Rñdet Ricar. q̄ semp includūt p̄comitantē dilectionē. Nā cōsummata dei dilectio inseparabiliter cōcomitat clarā eius visionē. Propterea Augusti. li. i. de tri. ca. penultimo dicit. Qz visio est summū p̄miū et ip̄a est actus intellectus. Et i. li. de doctrina xp̄iana idē dicit. Hec ē summa merces vt pfruamur deo: summa merces est beatitudo et fructus est act⁹ voluntatis q̄ visionē cōcomitat. Tercium dubiū erat

vtrū beatitudo principali⁹ cōsistat in actu voluntatis q̄ intellect⁹. Et rñdet Ricar. q̄ sic. **Primo** qz sicut inter habit⁹ vie charitas est donū principali⁹ s̄m Aug⁹. xv. de trini. ca. xviij. Ita inter habit⁹ patrie charitas patrie est donū principalius. Sed in patria nobili⁹ or habitus hz nobilioz actū. Ergo deū pfecte diligere qui est actus charitatis patrie est actus nobilissim⁹ aie. cū ergo in nobilissim⁹ actu principalissime cōsistat beatitudo: et diligere sit actus volūtatis: principali⁹ cōsistit in actu volūtatis q̄ intellect⁹. **Secundo** pbat qz beatitudo principali⁹ cōsistit in actu volūtatis q̄ intellect⁹ ex eo q̄ volūtas ē nobilioz potētia q̄ sit intellectus. **Nā** Bernar. in li. de libero arbitrio dicit rōem esse quodā mō pedissequā volūtatis. Et Ansel. in li. de cōceptu vīrginali. dñūm totū regni anime attribuit volūtati. Et Aristot. in. vij. politicē ca. v. potētia qua eligim⁹ pncipalior est. Ad huc id pbat qz volūtas in suo actu cogi nō p̄t nec circa ea q̄ sunt ad finē necessitari. Intellectus aut cogi p̄t et circa ea q̄ sunt ad finē necessitari. Insup magis p̄t transformare aiam volūtas q̄ intellectus et suū obiectum respicit sub rōne nobilioz. Bonū enī est obiectū volūtatis. Ens obiectū intellectus. Rō aut boni est pfectior q̄ sit rō entis. **Tercio** pbat qz deus est vltimus finis maxime sub rōne qua bonū: qd p̄t qz ex hoc q̄ creature ordinant in ip̄m vt in finē maxime est in eis ratio bonitatis sicut p hoc q̄ ip̄m respiciūt vt exemplar: maxime est in eis ratio veritatis. Sed deus sub rōne qua summū bonum est voluntatis obiectū sub ratione qua summū ens vel verū est intellectus obiectū. ergo voluntas magis respicit deū sub rōne finis q̄ intellectus. Sed deus sub rōne qua vltim⁹ finis est beatificans. s̄ sub rōne qua est beatitudinis obiectū: principali⁹ tendit voluntas in ip̄m q̄ intellectus. Et sic p̄sistit beatitudo principali⁹ in actu volūtatis q̄ intellectus. **Qz** beatitudo nō potest esse in bonis p̄sentis vite. **Capitulu. iij.** **Terciu** mysteriū cōtemplandū dicit beatitudinis obiectū: in quo tria sunt dubia absoluenda. **Primū** vtrū beatitudo sit quid creatū. **Secundū** vtrū beatitudo possit amitti. **Terciu** vtrū bñtudo possit hac vita haberi. **Ad** primū dubiū rñdet Ricar. vbi. s̄. Et tho. pma se. q. iij. Qz beatitudo vite humane dupliciter p̄t accipi. Uno mō p illo bono in quo pfecte et plenarie requiescit hūana vita. Alio mō p pfecta quiete humane vite in il-

lo bono que cōsistit in pfecta hoīs pūctōe cū illo bono. **P**rimo mō beatitudo accipit pro beatitudinis obiecto. et sic beatitudo est quid increatū. s. ipe deus. Beatitudo autē secundum mō accepta est aliqd existēs in beato tāq̃ eius vltimata et plenaria pfectio: et sic ē aliqd creatū. **T**um enī beatitudo cōsistat in vīsiōe dei: videre deū est actus creature videntis. **S**ecundū dubiū fuit vtrū beatitudo possit amitti. Et ad hoc dicimus ex snia sancti tho. pma se. q. v. q. beatitudo pōt tripliciter cōsiderari.

Primo in sua imperfectione.

Secundo in sua generali rōne.

Tercio in sua speciali restrictōe.

Primo pōt beatitudo cōsiderari in sua imperfectione. put. s. beatitudo est illa imperfecta q̃ litas q̃ in hac vita haberi pōt siue sit felicitas cōtemplatiua siue sit actiua: hec quid ē amitti pōt licet nō de facili: sicut pōt in felicitate cōtemplatiua q̃ amitti vel per obliuionē. puta cum corrumpit scia ex aliqua egritudine vel etiā p aliquas occupatōes. q̃bus totaliter abstrahit aliq̃s a p̃emplatione. Patet etiā idē in felicitate actiua: volūtas enī hoīs trāsmutari pōt vt in viciū degeneret a virtute. Ideo p̃hs dicit in i. ethicoz aliquos esse in hac vita beatos nō simpliciter: sed sicut hoīes quorum natura mutationi subiecta est. **S**ecundo pōt beatitudo cōsiderari in sua generali ratione: et sic beatitudo nō pōt amitti. Cū enī sit pfectū bonū et sufficiens oportet q̃ desiderii hoīs quietet: et oē malū excludat. Naturaliter autē homo desiderat retinere bonū q̃ habet et q̃ eius retinendi securitatez obtineat. Alioquin necesse est q̃ vel timore amittendi vel dolore de certitudine amissionis affligat. **R**equirit ergo ad verā beatitudinē q̃ homo certa opinionē habeat bonū q̃ habet nūq̃ se amitturū: que quidē opinio si vera sit: cōsequens est q̃ beatitudinē nunq̃ amittet. Si autē falsa sit: hoc ipm ē quoddā malū. s. falsaz opinione b̃re. Nā falsum est malū intellectus: sicut verū est bonū ipius. vt dicit in vi. ethico. Nō ergo iā erit vere beatus si aliqd malū ei inest. **T**ercio pōt beatitudo cōsiderari in sua speciali restrictōe inq̃tū. s. pfecta beatitudo cōsistit in vīsiōe diuine essentie. Et sic beatitudo nullo mō pōt amitti neq̃ ex pte videntis nec ex pte dei. neq̃ etiā ex pte alicuius alteri agentis. Nō ex pte videntis. q̃ impossibile est q̃ aliq̃s vidēs diuinā essentia vellet eā nō videre. Nō est: qm̃ omne bonū habitū q̃ q̃s carere vult: aut est insufficiens et q̃rit aliqd sufficiens loco eius: aut habet aliqd incōmodū

annexū ppter quod in fastidiū venit. **V**isio autē diuine essentie replet aīam oībus bonis: et nō h̃z aliqd incōmodū adiunctū. **Q**uare p̃pria volūtas nō pōt beatitudinē deserre. **S**ilr beatus nō pōt beatitudinē p̃dere deo subtrahēte: q̃ cū subtractio beatitudinis sit quedā pena nō pōt talis pena a deo iusto iudice puenire nisi p aliqua culpa q̃ cadere non pōt in eū q̃ dei essentia videt: cū ad hāc vīsiōē de necessitate sequatur rectitudo volūtatīs. Nō pōt etiā beatitudo amitti ex pte alicuius alterius agentis. q̃ mens deo cōiuncta super oīa alia eleuat. et sic ab h̃mōi pūctōe nullum aliud agens pōt ipam excludere. **E**st ergo beatitudo pfectio cōsummata q̃ oēm defectū excludit a beato. Et ideo absq̃ mutabilitate adducat eā habētī: faciente hoc virtute diuina q̃ hoīez subleuat in p̃icipationē eternitatis transcendētis oēm mutationē. **I**ccirco male dixit **O**rigenes sequēs quorundam platonicoz erroz q̃ post vltimā beatitudinē homo pōt fieri miser. **T**erciū dubiū fuit vtrū beatitudo possit haberi in hac vita. Et ad h̃ respondem⁹ q̃ nō loquēdo de lege cōi. et hoc p̃pterea q̃ dñs noster iesus x̃ps fuit viator et cōprehensor. **Q**uare vero in hac vita q̃s beatus esse non pōt assignari possunt tres rōnes precipue.

Prima dicit insatiabilitatis.

Secunda penalitatis.

Tercia mortalitatis.

Prima rō dicit insatiabilitatis. **U**t enī inquit dñs **B**onauen. di. v. iij. libri. Beatitudo est finis satiās appetitū. **S**z bona p̃ntis vite nō satiāt appetitū: nō diuitie: nō delitie: nō honores: nō fama: nō gloria: nō quecūq̃ desiderabilia et delectabilia excogitari p̃nt: vt docet experientia. **E**rgo nec in h̃mōi bonis beatus q̃s reputari d̃z. **T**ho. s̃o. i. pte. q. ij. dicit. **I**m possibile ē beatitudinē hoīs eē in aliq̃ bono creato. q̃ beatitudo est bonū pfectū q̃ totaliter quietat appetitū: alioqn nō esset vltim⁹ finis si adhuc restaret aliqd appetendū. **O**biectū autē volūtatīs ē vniuersale bonū sicut obiectū intellectus est vniuersale verū. **E**x quo p̃t q̃ nihil pōt quietare voluntatē hoīs nisi bonum vniuersale: q̃ nō inuenit in aliquo creato sed solum in deo. q̃ oīs creatura habet bonitatē p̃icipatā. **C**ū sol⁹ deus volūtatē hoīs implere pōt. **I**deo dauid in ps. dixit. **S**atiabor cū apparuerit gloria tua. **E**t Augusti. li. i. cōfessionū. **F**ecisti nos dñe ad te et inquietū est cor nostrū donec quiescat in te. **E**t i. iij. li. **R**edite inq̃t p̃uaricatores ad cor et inherete ei q̃ fecit vos habitare in eo et stabitis:

quiescite in cor quieti eritis. Quo itis i aspe-
ra: q̄ itis bonū qd̄ q̄ritis ab illo est. Quia igitur
aia eo imago dei est q̄ ei capax est et p̄-
ceps esse p̄t. vt scribit Aug. xij. de trini. **I**c-
circo nulla creatura aie capacitate iplere va-
let. Scd̄ a rō cur in hac vita nō possit q̄s esse
beat⁹ dicit penalitatis. vt enī ait Tho. p̄ma
se. q. v. Beatitude excludit oē malum. Vita
aut̄ p̄ns multis malis penalitatis subiaceret
q̄ vitari nō p̄t. Et ignorācie ex pte intellect⁹
et inordinate affectōis ex parte appetitus: et
multiplicib⁹ laborib⁹ calamitatib⁹ et erūnis
ex pte corpis. quō igit in tot in fluctuationib⁹
bus beatū se credere quis p̄ia h̄z. Inqt Job
ca. xij. Homo natus de muliere breui uiuēs
tpe replet multis miserijs. Et Hiero. ad he-
liodōz. Vbiq̄ luctus: vbiq̄ gemit⁹ et pluri-
ma mortis imago. Et boetius li. ij. de cōso-
latōe. Quā multis amaritudinib⁹ humane fe-
licitatis dulcedo respersa est: q̄ et si fruēti io-
cunda esse videat̄ tñ quo min⁹ cū velit abire
retineri nō p̄t. Et Seneca in tragedijs. Nul-
la fors lōga est: dolor atq̄ voluptas inuicē ce-
dunt. Nemo vtiq̄ reperit q̄ diutius in quo
cūq̄ sit statu delectari possit et absq̄ turbatio-
ne vel animi vel corpis p̄transire. Nemo in-
quit Seneca vbi. s. p̄fidat nimīū secundis
Nemo desperet meliora lapsis. Et ad Lu-
cillū. Noli huic trāq̄llitati p̄fidere mōmēto
mare euerit et eodē die vbi luserunt nauigia
sorbenē. Quisnā felicioz iudicari potuisset
Polycrato tyranno samioz. de ip̄o q̄pperes-
fert Tull⁹ in li. de finib⁹ bonoz et malozū.
Et idē cōfirmat valerius de mutacōe mox et
fortune. q̄ adeo sibi fortunā obsequiosaz ha-
buit q̄ oia desiderata p̄ficiebat. Ad moderā-
dā igit fortune inuidiā sumpto e manu anu-
lo quē p̄ciosum possidebat in mare iecit. Sz
inopinate illū rep̄te recuperauit. Nā post di-
es paucos a piscatorib⁹ piscis cap⁹ q̄ anulū
sorbuerat tyranno donatus est. Accidit tan-
dem q̄ aduersus Dariū p̄larū regē duxit ex-
ercitū. et q̄ Oruthes p̄fectus darij illū acie
fuderit cepitq̄ et in summo megalensis mō-
tis vertice suspendi iusserit. Et relic⁹ auib⁹
lacerandus. q̄ vbiq̄ felicissime in terra vire-
rar in aere miserrime expirauit. Durant oia
q̄ sunt in hoc mūdo. et nihil est stabile. nihil
firmū. nihil deniq̄ tutū. Ideo sapiēs Ecce-
siastes. ij. c. dicebat. Vidi in oibus vanitatē
et afflictionē spūs et animi et nihil p̄manere
sub sole. Tercia rō q̄re in p̄nti vita nullus
p̄t esse beat⁹ d̄r mortalitatis. Q̄s quippe ad
mortē tendim⁹ cuius manus potentissimas
nullo ingenio. nulla vi. nulla arte. nullo p̄-

cio euitare valemus. Instat cernicib⁹ n̄ris.
Si q̄s igit dixerit aliquē beatū eo q̄ diuitijs
affluat statim respōdebo. Nō sic nō sic. q̄ di-
uites moriunt⁹. Si q̄s affirmauerit aliū esse
beatū eo q̄ oibus delictijs hui⁹ seculi p̄fruat⁹
Ad hoc r̄ndebo. nequaq̄ sic ē. q̄ post breuē
hanc vitā oēs hoīes morient⁹. Si q̄s beatū
reputauerit cū q̄ orbi vniuerso d̄naret. Cla-
mabo et ego q̄ nec regna siue imperia beatū
hoīem reddūt. qm̄ et principes et reges et pur-
purati et impatores oēsq̄ d̄ni morient⁹. Et iō
cū Lactantio cōcludim⁹ dicēte. iij. li. Sum-
mum bonū qd̄ beatos facit nō p̄t esse nisi in
ea religione atq̄ doctrina cui spes immorta-
litas adiuncta est. Igit demus operā ne de-
cipiamur temporaliū bonoz suauitate. atq̄
mundū audacter sub pedibus habeamus. eo
q̄ tñ vtamur vt sic tandem pueniamus ad
fruitionē illā beatā. ad quā nos pducit iesus
filius dei qui cū patre et spū sancto viuit et re-
gnat in secula seculoz. Amen.

Sermo vigesimusssecund⁹ de gaudijs be-
atorū q̄ letabunt⁹ ex visione dei et dotatione
corporū atq̄ habitacōe in celo empirreo.

Eustabunt sancti

in gloria. Illuminati p̄phete ver-
ba sunt ista originaliter ps. cxlij.
Licet arda sit via q̄ ducit ad vitā q̄stum est ex
pte virtuosoz actū. Nihilomin⁹ facillima
atq̄ suauis ex p̄sideratōe futuri p̄mij. Inqt
enī Origenes sup epl̄as pauli. Spes futu-
rozū laborib⁹ requiē parit. Vnc Hieronim⁹
Eustochiū virginē in epl̄a ad eandē cōmo-
net. vt allicientes blanditias seculi ad q̄ mēs
hūana cōiter inclinā paradijsi recordatōe cō-
culcet. At ergo. Quotiēs te vana seculi dele-
ctat ambitio. Quotiēs ibi videris aliqd̄ glo-
riosum. ad paradysum mente trāsgredere. et
esse incipe q̄ futura es. Egredere q̄so paulisp̄
de carcere corpis tui et p̄ntis laboris merce-
dem añ oculos depinge. quā oculus nō vi-
dit et auris nō audiuit. nec in cor hoīs ascen-
dit. hec ille. **I**c circo vt in via d̄ni expeditius
fortiusq̄ bñ viuēdo ambulemus. decreui in
p̄nti sermone de gaudio beatorū verba facere
Qd̄ vtiq̄ q̄ sit immensum ostendemus ma-
xime p̄ter tria.

Primo p̄ter dei visionē.

Scd̄o p̄ter corporis dotationē.

Tercio p̄ter loci habitationē.

Qualiter potest videre essentiā diuinā ho-
mo vel angelus. et quō nō oēs vidēt illā equa-
liter et quāta sit in illa visione iocunditas et
delectatio.

Capitulū. i.

i iij